

UOT: 535.8

<https://doi.org/10.30546/678209.2025.02.044>

MULTİMEDİYA TEXNOLOGİYALARININ ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ TƏTBİQİ

S.A.Haqverdiyeva, A.F.Quliyev, E.K.Kazımova, N.F.Həsənova

Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti

sevil.haqverdiyeva@gmail.com, anar_quliyev74@mail.ru,
kazimovaelnara617@gmail.com, nailahesenova1974@gmail.com

Xülasə. Son zamanlar multimedia texnologiyaları təhsil prosesinin informasiyalaşdırılmasının perspektivli sahələrindən birinə çevrilmidir. Proqram-metodiki təminatın, maddi resursların təkmilləşdirilməsində, eləcə də professor-müəllim heyətinin məcburi ixtisasartırmasında müasir informasiya texnologiyalarının təhsildə uğurla tətbiqi perspektivini görürük. Bu məqalədə ali təhsil müəssisələrində multimedia texnologiyalarının tətbiqi və istifadə ilunan multimedia avadanlıqları haqqında danışacağıq.

Açar sözlər: informasiya, Flash texnologiyası, interaktiv multimedia, multimedia avadanlıqları.

Giriş. Bu gün cəmiyyətin inkişafı kəşflərin və çevrilmələrin yüksək sürəti, dinamikası ilə xarakterizə olunur. Akademik dünya da istisna deyil. Bütün dünyada tələbələr və müəllimlər öyrənməni daha dinamik, davamlı və auditoriyadan kənarda dünyaya daha uyğun etmək üçün maraqlı və innovativ yollar kəşf edirlər.

Eyni zamanda, dəyişikliklər sözün həqiqi mənasında insan həyatının bir-biri ilə sıx bağlı olan bütün sahələrinə təsir göstərir. Lakin bu və ya digər şəkildə cəmiyyətin bütün transformasiya proseslərinin əsas kateqoriyası informasiyadır. Məhz informasiya bu gün - qloballaşma, informasiyalaşma şəraitində cəmiyyətin inkişafının və rifahının müəyyən göstəricisidir. Ali təhsil müəssisələri cəmiyyətin informasiyalaşdırılması sistemində mühüm rol oynayır, çünki onların fəaliyyətinin aparıcı vəzifələrindən biri bilik və məlumatların gələcək nəsllə ötürülməsidir.

Multimedia texnologiyaları təhsil məlumatının qavranılması prosesinə tələbənin hissiyyat komponentlərinin əksəriyyətini cəlb etməklə təlim prosesini zənginləşdirir və öyrənməni daha səmərəli edir. Multimedia texnologiyaları sayəsində şifahi nitq statikdən dinamikə çevrilib, yəni zamanla öyrənilən prosesləri izləmək mümkün olub.

Multimedia kursları həm əldə edilmiş biliklərin monitorinqi üçün interaktiv xüsusiyyətlərə malik fərdi distant təhsil üçün, həm də qrup təhsili üçün istifadə edilə bilər. Multimedia texnologiyaları mətn, qrafik və animasiya slaydlarını tədqiq olunan proseslərin modelləşdirilməsinin nəticələri ilə proqramlı şəkildə birləşdirməyə imkan verir. Bu, didaktikanın klassik prinsipini – aydınlıq prinsipini yeni, keyfiyyətə daha yüksək səviyyədə təcəssüm etdirməyə imkan verir.

Multimedia və hipermedia texnologiyaları güclü paylanmış təhsil resurslarını birləşdirir, onlar ilk növbədə informasiya və kommunikasiyanı əhatə edən əsas səlahiyyətlərin formalaşması və təzahürü üçün mühit təmin edə bilər. Multimedia və telekommunikasiya texnologiyaları ümumi təhsil sistemində prinsipial olaraq yeni metodoloji yanaşmalar açır.

Multimedia müasir aparat və proqram təminatından istifadə edərək interaktiv proqram

təminatı ilə idarə olunan vizual və audio effektlərin qarşılıqlı əlaqəsidir; onlar mətn, səs, qrafika, foto, videonu bir rəqəmsal təsvirdə birləşdirir.

Hipermedia, multimedia obyektləri arasında hərəkət etmək üçün hipermətn keçidləri ilə əlaqələndirilmiş kompüter fayllarıdır.

Multimedia təlim texnologiyaları texniki tədris vasitələri və didaktik tədris vasitələrinin - informasiya daşıyıcılarının birləşməsidir. Multimedia texniki vasitələri məlumatın (səs və təsvirin) saxlanması və işlənməsi məqsədi ilə analoqdan, yəni fasiləsizdən rəqəmsal (diskret) formaya çevrilməsini, habelə bu məlumatın adekvat şəkildə qavranılması üçün əks çevrilməsini təmin edir. Multimedia texniki tədris vasitələrinə adətən aşağıdakılar daxildir: stereo səs kartı, DVD/CD-ROM sürücüsü, stereo səs dinamikləri, mikrofon və videokartla təchiz edilmiş multimedia kompüter; TV və radio verilişlərini qəbul etməyə imkan verən televiziya tünərləri və radio tünərləri (televiziya və radioqəbuledici lövhələr); rəqəmsallaşdırma üçün video təsvirləri kompüterə daxil etmək üçün qurğular; video kamera ilə işləmək üçün lövhə; video kameralar və rəqəmsal kameralar; Telekonfranslar və vizual ünsiyyət üçün WEB-kameralar; müxtəlif ekranlar; kabinetin qaralması cihazları; audio və video oxutma və məlumatı göstərmə cihazları; texniki vasitələrin uzaqdan idarə edilməsi üçün qurğular [4].

Multimedia çeviklik, interaktivlik və müxtəlif növ multimedia təhsil məlumatlarının integrasiyası kimi keyfiyyətlərə malikdir. Buna görə də deyə bilərik ki, multimedia kifayət qədər faydalı və məhsuldar təhsil texnologiyasıdır.

Təhsildə multimedia texnologiyalarından istifadə ənənəvi təhsillə müqayisədə aşağıdakı üstünlüklərə malikdir:

- rəngli qrafika, animasiya, səs, hipermətndən istifadə etməyə imkan verir;
- davamlı yenilənməyə imkan verir;
- orada interaktiv veb elementləri, məsələn, testləri yerləşdirməyə imkan verir;
- hiperlinklərin çoxluğuna görə materialın qeyri-xətti keçidinin mümkünlüyünə imkan verir [3].

Belə multimedia texnologiyalarından biri də son vaxtlar populyarlıq qazanmış Macromedia Flash texnologiyasıdır. Tədris prosesində bu proqram təminatı mühitindən istifadə öyrənmək üçün motivasiyanı əhəmiyyətli dərəcədə artırır, tələbələrdə maraq oyadır, həmçinin kompüter qrafikası və proqramlaşdırma sahəsində peşəkar bacarıqların inkişafına kömək edir.

Bu texnologiyanın tədris materiallarının dizaynı üçün bir vasitə kimi tövsiyə edilməsinə imkan verən xüsusiyyətləri bunlardır:

- Flash texnologiyası vektor animasiya texnologiyasıdır, rastr qrafikasıdan fərqli olaraq, çox az yer tutur və miqyaslandırarkən təhrif olunmur.
- Flash əvvəlcə çap üçün deyil, ekrana baxmaq üçün nəzərdə tutulub və bu, şəkil keyfiyyətini fotoqrafiyaya yaxınlaşdırır [4].

Multimedia texnologiyalarının nəzəri əhəmiyyəti onlayn təhsildə rolunun təsvir olunmasındadır. İşin praktiki əhəmiyyəti universitetdə peşə hazırlığı prosesində görülən işlərin nəticələrini tətbiq etmək imkanındadır. Multimedia texnologiyaları yayılan bir neçə müxtəlif texnologiya daxildir. media: mətn, qrafika, rəqəmsal nitq, səs yazıları, fotosəkillər, animasiya, video kliplər və s. [2].

Multimedia texnologiyalarının hansı sahədə istifadə olunmasından asılı olmayaraq, onların əsas xüsusiyyəti “birdən çox şəkildə ünsiyyət qurmaq bacarığıdır” [5].

Multimedia mətn və qrafik məlumatlardan, video, audio, həcmli modelləşdirmə imkanlarından və interaktiv vasitələrdən istifadə etməklə tədris prosesinin iştirakçıları üçün informasiya ilə zəngin immersion mühit yaratmağa imkan verir. Təhsildə multimedia bizə

informasiyanın 70%-dən çoxunu görmə, 30%-dən azını isə eşitmə vasitəsilə qəbul etdiyimiz üçün maksimum insan qavrama kanallarını informasiyanın qavranılmasına bağlamağa imkan verir.

Multimedia tətbiqetmələrini inkişaf etdirmək üçün bir çox proqram vasitəsi var. Onları bir neçə kateqoriyaya bölmək olar:

- Şəkil yaratmaq və işləmə vasitələri;
- Animasiyanın yaradılması və işlənməsi üçün vasitələr, 2D, 3D - qrafika;
- Video şəkillərinin yaradılması və işlənməsi vasitələri (video redaktə, 3B başlıqlar);
- Səs yaratmaq və işləmə vasitələri;
- Təqdimat yaratmaq vasitələri.

Multimedia sistemlərinin növlərindən biri interaktiv multimediyadır. İnteraktiv multimedia video və səsi dialoq rejimində sərbəst idarə etmək imkanı verir.

Tədqiqatın obyektı və metodikası. Hazırda multimedia məhsullarının inkişafına böyük diqqət yetirilir. Multimedia texnologiyalarında yaradılan məhsullardan istifadənin əsas məqsədlər:

- populyarlaşdırma və əyləncə - multimedia məhsullarının istifadəsinin ən geniş sahəsi;
- elmi və təhsil və ya təhsil (tədris vasitələri kimi istifadə olunur). Bu məqsədlə multimedia məhsullarının istifadəsi iki istiqamətdə gedir:
- son dərəcə ciddi bir təhlil yolu ilə, artıq mövcud olan bazar məhsullarından, müvafiq kurslar çərçivəsində istifadə edilə bilənlərin seçilməsi;
- təlim kurslarının və fənlərin məqsəd və vəzifələrinə uyğun olaraq müəllimlər tərəfindən multimedia məhsulunun hazırlanması.

Multimedia istifadə edərək öyrənməyin faydaları aşağıdakılardır:

- öyrənilən materialı daha yaxşı və daha dərinlən başa düşmək;
- kursantın yeni bilik sahəsi ilə əlaqə qurma motivasiyası;
- əlim vaxtının əhəmiyyətli dərəcədə azalması səbəbindən vaxta qənaət;
- əldə edilmiş biliklər daha uzun müddət yaddaşda qalır və qısa bir təkrardan sonra praktik tətbiq üçün bərpa etmək daha asandır;
- sənaye təhsili və ixtisas artımı xərclərinin azaldılması;
- bu cür təlim proqramlarının ən vacib xüsusiyyəti onların diqqətsiz olmasıdır, çünki dərslərin yerini, vaxtını və müddətini istifadəçi özü müəyyən edir.

Tədqiqatın nəticələrinin müzakirəsi və təhlili. İnteraktiv vasitələr tədris materialının mənimsənilməsi dərəcəsini 90%-ə qədər artırır. Müasir multimedia avadanlığından istifadə edərək interaktiv tədris metodu daha çox bilik vermək və tələbələrin diqqətini lazımi formalaşdırmağa imkan verir.

İnteraktiv multimedianın əsas hədəfi müəllimi əvəz etmək üçün deyil, müəllimin rolunu tamamilə dəyişmək üçündür. Eyni zamanda, müəllimlər müxtəlif tədris metodlarından istifadə etmək üçün demək olar ki, sonsuz imkanlar əldə edirlər: tələbələrin qruplara bölünməsi, komanda işi, beyin həmləsi, interaktiv test və sorğular, videoların, təqdimatların, İnternet materiallarının yayımlanması və s. Eyni zamanda, təlim prosesində istifadə olunan materialları uzaqdan da daxil olmaqla saxlamaq, təkrarlamaq və təkrar istifadə etmək asandır. Test nəticələri və bilik anlıq görüntüləri dərhal işlənir, saxlanılır və yayımlanır. Sonradan istifadə və ya onlayn yayım üçün mühazirələri videoya çəkmək imkanı verir.

Müasir ultra-qısa məsafəli proyektorlar hətta parlaq gün işığında və kiçik məkanlarda böyük, yüksək dəqiqlikli təsvirləri proyeksiya edə və dinamik kor edən parlaq proyektor

ışıqları problemini həll edə bilər. Xüsusi hazırlanmış proqram təminatı sayəsində məlumat panelləri təhsil müəssisəsinin məlumat mərkəzinə çevrilə bilər, burada tələbələr asanlıqla və işçilərlə əlaqə saxlamadan hər zaman bütün lazımi məlumatları əldə edə bilərlər: dərslərin/seçmələrin /kursların/dərsləndirən fəaliyyətlərin cədvəli, imtahan nəticələri, xəbərlər, müəssisənin tədbirlər planları və s. Bundan əlavə, siz məhdud İnternetə çıxış qura və reklam yayımlaya bilərsiniz.

Ali məktəblərdə multimediyə texnologiyaları

Tələbələrin tədrisində auditoriyada mühazirəçinin səsinə gücləndirmək və təqdimatların və digər mənbələrin animasiyası zamanı səsi təkrarlamaq üçün səs sistemlərindən istifadə olunur. Geniş mənada səs sistemlərinə həmçinin tədris binalarında quraşdırılmış ictimai müraciət sistemləri və akt zalının səhnə avadanlıqları daxildir.

İnteraktiv sistem (lövhə+proyektor). Tədris prosesində interaktiv lövhənin, sənəd - kameraların istifadəsi xüsusi maraq doğurur. Ekran sistemlərinin məqsədi video divarlar və proyeksiya avadanlığından istifadə edərək tələbələrə tədris-metodik materialları və əyani vəsaitləri göstərməkdir. Geniş ekran, multimediyə imkanları olan rəsmlər, diaqramlar, qrafiklər nümayiş etdirməyə, videoçarxlar, məşhur elmi və bədii filmlər nümayiş etdirməyə imkan verir. Müasir multimedia texnologiyaları vasitəsilə tələbələr tərəfindən dərinlən öyrənmə nəticəsi daha effektiv və müəllim işi isə daha asan olur.

Birdən çox istifadəçiyə barmaq və ya plastik stilus və ya göstərici ilə eyni vaxtda yazmaq və çəkmək imkanı verir. Xüsusi təhsil proqramını işə salmaq üçün əsas düymələr interaktiv lövhənin çərçivəsinə və ya proyektorun proqram blokuna inteqrasiya olunur. Müasir ultra-qısa məsafəli proyektorlar hətta parlaq gün işığında və kiçik məkanlarda böyük, yüksək dəqiqlikli təsvirləri proyeksiya edə və dinamik kor edən parlaq proyektor işıqları problemini həll edə bilər.

Məlumat sensor panelləri. Toxunma məlumat panelləri tələbələrə və tələbələrə dərs cədvəli, əlavə bölmələr və qarşıdan gələn tədbirlər haqqında ən son məlumat almağa imkan verir. Rəqəmsal paneldən elanlar, reklamlar, universitet rəhbərliyinin mühüm mesajları və digər mətn, qrafik və video məzmunu göstərmək üçün də istifadə etmək olar. Bu LCD panellər təsir və vacib məlumatların asan qavranılmasını təşviq edir və diqqəti cəlb edir.

Xüsusi hazırlanmış proqram təminatı sayəsində məlumat panelləri təhsil müəssisəsinin məlumat mərkəzinə çevrilə bilər, burada tələbələr asanlıqla və işçilərlə əlaqə saxlamadan hər zaman bütün lazımi məlumatları əldə edə bilərlər: dərslərin/seçmələrin/kursların/dərsləndirən fəaliyyətlərin cədvəli, auditoriyaların yeri, imtahan nəticələri, tələbə və müəllimlər haqqında məlumatlar, valideyn iclasları və təşəbbüslər haqqında məlumatlar, xəbərlər, müəssisənin tədbirlər planları və s. Bundan əlavə, siz məhdud İnternetə çıxış qura və reklam yayımlaya bilərsiniz.

İnteraktiv panellər. O, interaktiv öyrənmə, şəkillərin, verilənlərin, təqdimatların, qrafiklərin nümayişi üçün effektiv vasitədir. Daxili kompüterdən birbaşa idarə olunan multitouch sensorlu ekran vasitəsilə auditoriyanızı aktiv baxış təcrübəsinə birləşdirib fləş disklərdən, bortdakı kompüterdən, İnternetdən video yayımlamaq mümkündür. Demək olar ki, hər hansı bir cihazla uyğun gəlir: smartfonlar, planşetlər, noutbuklar. Proyektor quraşdırmaq lazım deyil, işıqlandırma şəraitinə görə məhdudiyyət yoxdur.

Video konfrans

Videokonfrans sistemləri distant təhsil zamanı auditoriya ilə müəllim arasında, eləcə də rəhbərlik və pedaqoji heyət arasında məsafədən əlaqəni təmin edir. Qonaq müəlliflər və ya digər pedaqoji müəssisələrin ekspertləri də videokonfrans vasitəsilə çıxış edə bilərlər. Videokonfrans

öyrənmənin səmərəliliyini və görünməsini, eləcə də onun əlçatanlığını artırır, çünki müxtəlif fənləri öyrətmək və öyrənmək üçün lazım olan hər şey indi İnternetdir.

İnteraktiv texnologiyalar

Təlim sistemlərinin interaktivliyi təhsil prosesini fərqli, daha vizual müstəviyə keçir: lövhədə ənənəvi cavablar və əzbərləmə əvəzinə tələbələr sadəcə olaraq elektron dərsliklərlə birbaşa qarşılıqlı əlaqədə olur, nəzəriyyə və təcrübəni mənimsəyir: təqdimatları redaktə etmək, təhsil proqramlarında işləmək, rəsm çəkmək və inkişaf mühitində yeni proqramların yaradılması. Beləliklə, interaktiv cədvəllər tələbələrdə idrak fəaliyyətinin formalaşmasına və yaradıcı təfəkkürün inkişafına kömək edir.

Səs sistemləri

Tələbələrin tədrisində auditoriyada mühazirəçinin səsini gücləndirmək və təqdimatların və digər mənbələrin animasiyası zamanı səsi təkrarlamaq üçün səs sistemlərindən istifadə olunur. Geniş mənada səs sistemlərinə həmçinin tədris binalarında quraşdırılmış ictimai müraciət sistemləri və akt zalının səhnə avadanlıqları daxildir.

Simsiz texnologiyalar

Təhsildə simsiz rabitə texnologiyalarından istifadə smartfon və noutbuk kimi daşıya bilən cihazları bir şəbəkəyə qoşaraq bu cihazlardan alınan məlumatları auditoriyada böyük ekranda anında nümayiş etdirmək imkanındır. Simsiz bağlantıda tələbələr hər biri öz cihazından istifadə edərək müəllim tapşırıqlarını yükləyər, bir-biri ilə fayl paylaşa və layihələrdə əməkdaşlıq edə bilər.

Otaq rezervasiya sistemləri

Rezervasiya sistemləri mühazirələr, seminarlar, təlim kursları və laboratoriya işləri üçün sinif otaqlarının bron edilməsinin rahatlığını artırmağa imkan verir. Bu cür sistemlər elektron planlaşdırıcılarla inteqrasiya edə və hətta başlamazdan qısa müddət əvvəl hər bir iştirakçıya qarşıdan gələn tədbirin yeri barədə bildirişlər göndərə bilər.

Rəqəmsal işarələr, elektron nişanlar

Rəqəmsal nişanlar təhsil sahəsində müxtəlif məlumatları, məsələn, praktiki və nəzəri dərslərin cədvəlini, abituriyentlər üçün reklam materiallarını, imtahan qiymətlərini, tələbələr üçün auditoriyalarda doluluq vəziyyətini əks etdirən böyük məlumat ekranlarıdır. Həmçinin təhsil müəssisəsinin zalındakı ekranda qarşıdan gələn hadisələrin video anonsları, fəvqəladə hallar barədə mesajlar və müxtəlif formatlı digər ümumi məlumatlar səsləndirilə bilər.

Sinxron tərcümə sistemləri

Təhsil müəssisələrində tez-tez xarici nümayəndələrlə beynəlxalq tədbirlər keçirilir. Bu halda sinxron tərcümə sistemləri iştirakçılara başqa dildə danışan dəvət olunmuş qonaqları başa düşməyə kömək edəcək texniki vasitəyə çevrilə bilər. Tərcümə sistemi nitqi və videonu tərcüməçi kabinetinə ötürür və tərcümə avtomatik olaraq iştirakçıların qulaqcıqlarına göndərilir.

İnteraktiv təhsil və təqdimat sistemi tədris və inzibati fəaliyyətlərdə təlimin təşkili və əməkdaşlığın effektiv həllidir.

Müəllim/natiq və digər iştirakçılar iştirakçıların özləri ilə gətirdikləri istənilən cihazdan (noutbuk, planşet, smartfon) real vaxt rejimində auditoriyanın əsas ekranında sənədləri və şəkilləri göstərə, baxa, redaktə edə, annotasiya edə və şərh edə bilər.

Xüsusi imkanları: 240 nəfərə qədər simsiz qoşulma imkanı, smartfonlar, noutbuklar və planşetlərdən Wi-Fi şəbəkəsi vasitəsilə ekranda məlumatların göstərilməsi, heç bir əlavə adapter və naqıl tələb olunmur. Müəllimin və/və ya tələbənin (natiqin) ekranından istənilən məzmunun əsas ekranda göstərilməsi. 4K-a qədər rezolyusiyaya malik videoları, audio faylları,

foto və sənədləri göstərir, Windows və Linux proqramları ilə işləyir.

Şəbəkədəki cihazların idarə edilməsi. Təqdimat zamanı tam müəllim nəzarətinin əldə edilməsi, sənədlərin kollektiv redaktəsi üçün bir iştirakçının noutbukunun (Mac və ya PC) digər iştirakçılara nəzarətinin təmin edilməsi, daxili bulud yaddaşı, faylların daxili (yerli) buludda saxlanması və digər istifadəçilərlə anı paylaşılması, fayllara paylaşılan və ya şəxsi giriş, bütün iştirakçılara yükləmək üçün ölçətan olan faylları buludda saxlamaq imkanı.

Məsafədən əməkdaşlıq üçün məlumat mübadiləsinin sürəti, dünyanın müxtəlif yerlərində bir neçə insan qrupu ilə videokonfranslar keçirmək imkanı, müalicə alan tələbələr üçün dərslərdə uzaqdan iştirak imkanı həm təhsil müəssisələrində, həm də korporativ sektorda distant təhsil geniş tətbiq olunur.

Distant təhsilin təşkili üçün əsas avadanlıqlar: videokonfrans, video display avadanlığı (ekranlar, televizor panelləri, video divarlar) və səs sistemi. Siz dərsləri/konfransları qeyd etmək, mühazirələrin, seminarların onlayn yayımını təşkil etmək üçün daha çox imkan əldə etmək mümkündür.

Video rabitə	Video divarları	Səs sistemləri
Video konfrans sistemləri, planşetdən və pultdan uzaqdan idarə olunan videokameralar. Mikrofon və kodek ilə video konfrans dəstləri.	Reklam, təqdimatlar, gözləmə otaqları, situasiya mərkəzləri üçün müxtəlif formatlı video divarların qurulması üçün avadanlıq dəstləri.	Müxtəlif əhatə dairələrində səs signalı keçid sistemləri, səs gücləndirilməsi və səs səviyyəsinə nəzarət.

Bundan əlavə, nəzərə almaq lazımdır ki, müasir tələbə və informasiya texnologiyalarının təsiri altında tərbiyə olunan tələbələr müxtəlif texniki qurğulardan və informasiya şəbəkələrindən daim istifadə etməklə informasiya qavrayış xüsusiyyətlərini formalaşdırırlar.

Multimediya və interaktiv avadanlıq əsas problemi uğurla həll etməyə imkan verir - tədris prosesini parlaq, vizual, həyəcanlı və interaktiv etmək, bu da öyrənilən fənlərə diqqəti və marağı saxlamağa imkan verir, həmçinin əlavə imkanlardan istifadə etməyə imkan verir.

Nəticə. Multimedianın tədris prosesinə tətbiqi təkcə xərc deyil, həm də obyektiv zərurət, uzaqgörən, məharətlə istifadə etməklə əlavə maliyyə mənbəyidir. Ali təhsil sisteminin bazar modelinə keçidi bir tərəfdən elmi-tədqiqat işlərinə və qabaqcıl işlərə qrantların alınması sahəsində rəqabət zərurətini ortaya qoyur, digər tərəfdən isə sənaye müəssisələrindən müstəqil sifarişlər qəbul etməyə imkan verir.

Ölkəmizdə texnoparkların sayının artması universitetlərin yüksək texnoloji avadanlıqlarla təchiz edilməsini zəruri edir, çünki son nəticədə təlimin effektivliyi, təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələrinin töhfəsi bütövlükdə ölkə iqtisadiyyatının mühərrikinə çevrilir.

Ali təhsil müəssisələrində tədris praktikasında onlayn təhsil formasının qurulması və tətbiqi çoxlu sayda məsələlərin dərhal həllini tələb edir, o cümlədən: tədris prosesinin effektivliyini və keyfiyyətini necə itirməmək, əks əlaqəni necə itirməmək. onlayn məkanda öyrənən auditoriyadan, tələbələrədən alınan məlumatlara marağı necə saxlamaq, təhsil problemlərinin həllində tələbələrin müstəqilliyini və təşəbbüskarlığını necə inkişaf etdirmək və s. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları bu məsələlərin həllində köməkçilərə çevrilir.

Təhsildə multimedia texnologiyalarından istifadə imkanları aşağıdakı üstünlüklərlə xarakterizə olunur:

- dəyişən biliklərin əldə edilməsi üçün incə sazlama üsulları;

- fərdi şəxsi keyfiyyətlərin inkişafı;
- təlim proseslərində fəal iştirak;
- materialın təqdimat keyfiyyətinin yüksəldilməsi;
- intuitiv metodlardan istifadə;
- yaradıcılıq və öyrənilən fənlərlə birbaşa qarşılıqlı əlaqə.

Xarici dillərin tədrisi üçün kompüterləşmə xüsusilə dəyərlidir. Lazımi mühitin yaradılması, eşitmə və vizual qavrayış, mövzunun dərk edilməsinin effektivliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Virtual laboratoriyaların tətbiqi də əvəzsizdir ki, bu da təcrübələri canlı keçirmək üçün texniki imkanın olmadığı yerlərdə belə təcrübələrdə birbaşa iştirak etməyə imkan verir.

ƏDƏBİYYAT

1. Е.В.Нужнов Мультимедиа в образовании Учебное пособие, Таганрог, 2013
2. Мультимедиа в образовании [Текст]: программа специализированного учебного курса / Г.М.Троян. — Москва: Обучение-Сервис, 2006.
3. Отеген Г.Ж., Акзулла Л., Туреханова С.И. Применение мультимедиа технологий в образовательном процессе // Международный журнал экспериментального образования. – 2017. – № 4-2. – С. 174-175.
4. Ю.А.Жук Мультимедийные технологии Учебное пособие Сыктывкар, 2012.
5. <http://ru.wikipedia>

ПРИМЕНЕНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

С.А.Ахвердиева, А.Ф.Гулиев, Э.К.Казимова, Н.Ф.Гасанова

Азербайджанский Государственный Аграрный Университет

sevil.haqverdiyeva@gmail.com, anar_quliyev74@mail.ru,

kazimovaelnara617@gmail.com, nailahesenova1974@gmail.com

Резюме. Мультимедийные образовательные технологии – это, как минимум, активное использование ресурсов Интернета, чем уже никого не удивишь, для активного развития человечества, а, как максимум, возможность создания индивидуального, занимательного, эффективного и дистанционного процесса обучения, что позволяет развивать общий интеллектуальный потенциал.

Мультимедийные технологии в образовании с каждым днем применяются все чаще, причем не только ВУЗах, но и для персонального дистанционного получения знаний.

Ключевые слова: информация, Flash-технология. интерактивные мультимедиа, мультимедийное оборудование.

APPLICATION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

S.A.Hagverdieva, A.F.Guliyev, E.K.Kazimova, N.F.Gasanova

Azerbaijan State Agrarian University

sevil.haqverdiyeva@gmail.com, anar_quliyev74@mail.ru,

kazimovaelnara617@gmail.com, nailahesenova1974@gmail.com

Summary. Multimedia educational technologies are, at least, the effective use of Internet resources, which will not surprise anyone for the effective development of humanity, and most of all, the possibility of creating an individual, fun, effective and remote learning

process. It enables the development of general intellectual potential.

Multimedia technologies in education are used more and more often every day, not only in schools and universities, but also for personal distance learning.

Keywords: information, Flash technology. interactive multimedia, multimedia equipment.

Redaksiyaya daxilolma: 03.02.2025

Çapa qəbul olunma: 30.05.2025

